

IK BEN BIJ JE

Lorna Minkman

IK
BEN
BIJ
JE

Dear Mimmy
15/03/1993

Er zijn geen bomen die in bloei staan en geen vogels, want de oorlog heeft alles verwoest. Je hoort geen getjilp van de vogels in de lente. Er zijn zelfs geen duiven meer – het symbool van Sarajevo. Je hoort geen kreten van spelende kinderen. Zelfs de kinderen zien er niet meer uit als kinderen. Ze hebben de kinderen hun jeugd afgenomen en zonder hun jeugd kunnen ze geen kinderen zijn. Het is net alsof Sarajevo langzaam sterft, alsof het leven langzaam verdwijnt. Hoe kan ik dan de lente voelen, de lente die nieuw leven doet ontstaan? Hier is geen leven meer, het lijkt wel alsof alles hier dood is. Ik voel me weer triest, Mimmy. Je moet weten dat ik steeds vaker bedroefd ben. Ik ben bedroefd als ik nadenk en ik moet wel nadenken.

Je Zlata

Uit het dagboek van Zlata Filipović

Lorna Minkman
Ik ben bij je
© 2015 Clavis Uitgeverij, Hasselt – Amsterdam – New York
Omslagontwerp: Studio Clavis
Trefw.: moord, afscheid, trauma, vriendschap, Balkanoorlog, Bosnië
NUR 285
ISBN 978 90 448 2235 9
D/2015/4124/060
Alle rechten voorbehouden.

NIEMANDSLAND

Mijn naam is Sia Heeregrave. Op maandag 6 oktober 2003, enkele weken na mijn zestiende verjaardag, werd ik vermoord. Nadat mijn hart was gestopt met kloppen, sloot ik al mijn gedachten af en wachtte.

Een windvlaag tilde me op alsof ik een herfstblad was. Zacht dreef ik weg uit mijn lichaam en liet me meevoeren, de lucht in. Als een geest die haar huis heeft verlaten, dwaalde ik door een niemandsland, voorbij de grens van leven en dood.

Voor mijn vader, mijn moeder, mijn broer en zus was ik toen nog in leven. Ze wisten alleen niet waar ik was, nergens konden ze me vinden. Ik zag ze wél. Vanaf het moment van overlijden tot aan mijn eigen begrafenis bleef ik dicht bij ze. Zo kreeg ik zelf de kans om te wennen aan mijn eigen dood.

De eerste 24 uur na mijn verdwijning noemden de mensen mij 'het vermiste meisje'. Op de meest bizarre plekken hing een affiche met daarop mijn foto. Vanaf de schuifdeuren van de supermarkt staarde ik iedereen lachend aan. Onder mijn kin stond: *Vermist! Wie heeft Sia Heeregrave gezien?* Terwijl klanten hun winkelwagen over de drempel duwden, vroegen ze zich af of ze mij soms ergens van kenden.

Mijn moeder had de laatst gemaakte schoolfoto aan de politie gegeven. Daarop droeg ik hetzelfde T-shirt als op de dag van mijn verdwijning: mijn paarse Gsus. Hij sloot mooi strak om mijn bovenlijf. Ik had er weken voor gespaard.

Jammer dat ze geen vakantiefoto had uitgekozen. Ik was die zomer voor het eerst met Paulien op vakantie geweest. Het had een gedenkwaardig avontuur moeten worden, maar we kregen ruzie toen ze erachter kwam dat ik al heel lang iets voor haar had verzwegen.

Tussen die tientallen vakantiekiekjes zat een prachtige foto. Mijn strakke rij tanden, net verlost van hun beugel, stak wit af tegen mijn zongebruinde gezicht. Mijn haren lekker wild. Zo veel tijd om te zoeken kreeg mijn moeder trouwens niet. Iedere seconde telde. Hoe langer ik vermist was, hoe groter de kans dat ik niet meer in leven zou zijn.

Mijn jongere zus Myrthe printte posters met mijn foto erop. De onderste helft van het papier knipte ze in strookjes. Op ieder reepje schreef ze haar telefoonnummer, alsof leerlingen bij haar een kamer konden huren. Vier affiches hing Myrthe op het prikbord in de lerarenkamer. Een uur later waren alle reepjes eraf gescheurd. Zelfs Atema van wiskunde had er een in zijn portemonnee gestopt, terwijl hij een bloedhekel aan mij had. Ik had zijn uitleg nooit gesnapt en hij begon altijd overmatig te zweten als ik vragen stelde. Misschien kwam het even in Paulien op dat hij wel eens mijn moordenaar zou kunnen zijn.

Mijn moordenaar heette Darko Krezla. Hij was drie jaar ouder dan ik en woonde een paar straten verder. Ik leerde hem kennen in de tweede. In de zomervakantie die daarop volgde, nam hij me voor het eerst mee naar zijn huis. Aarzelend begon hij daar de eerste verhalen te vertellen, later volgde veel meer.

We hadden een mysterieuze verkering, een liefde gebaseerd op een geheim waar zijn leven van afhing. Hij sleepte mij dat geheim binnen en liet me plechtig beloven er nooit met iemand over te zullen praten. De stilte die daarmee gepaard ging, veroorzaakte een oorlog die we nooit hadden kunnen winnen. Maar hoe had ik dat van tevoren kunnen weten?

Iedere keer als ik dicht bij hem kwam, trok hij mij een grens over, naar een ver land waar niemand ons kende. Verblind door een onstilbaar verlangen ging ik mee op zijn avontuur. Ik was ervan overtuigd dat ik zonder hem kon leven. Totdat hij zich een week lang verborgen hield en ik een akelige buikpijn kreeg. Zijn afwezigheid kronkelde door mijn lijf en verdween pas nadat ik zijn stem aan de telefoon had gehoord.

We reden eindeloos veel ritjes in zijn rode Fiat. Soms klets- te hij honderduit, vaak zei hij helemaal niets. Als hij sprak, kaatsten zijn woorden via het metalen frame terug op onze lichamen. Soms hadden zijn woorden iets weg van seks, een heftige ontlading van iets dat opgekropt in zijn lichaam wachtte op uitbarsten.

Ik verlangde vaak naar een aai of een simpele zoen, maar hij deinsde al terug als ik een hand op zijn onderarm legde. Pas veel later begreep ik dat een lichte streling een herinnering kon oproepen, die van alles in beweging zou kunnen brengen.

maandag

Toen ik op die bewuste maandag om halfacht nog steeds niet thuis was gekomen, werd mijn moeder ongerust. Kris, mijn oudere broer, volgde haar, terwijl ze zenuwachtig door de kamer liep. Myrthe zat aan tafel haar bord leeg te eten.

‘Sia zou naar Paulien gaan,’ zei mijn moeder.

‘Dat heeft ze ook tegen mij gezegd,’ zei Kris.

‘Tegen Paulien heeft ze gezegd dat ze bij Kira zou zijn.’

Myrthe prikte met haar vork in een aardappel.

Mijn moeder zuchtte. ‘Maar Kira had vanmiddag tennises.’

‘Waarom bel je Sia zelf niet?’ stelde Myrthe voor.

Voor de zoveelste keer tikte mijn moeder mijn nummer in. ‘Normaal gesproken laat ze hem maar een keer overgaan.’

Terwijl Kris en Myrthe naar mijn moeder staarden, klonk er in de verte een dof gezoem. Myrthe stond op, opende de gangdeur en liep de trap op. Ze gilte: ‘Hang maar op!’ Even later stapte ze met mijn roze mobieltje de kamer binnen.

Mijn moeder hield de telefoon nog steeds tegen haar oor, alsof er een kans bestond dat ik hem tóch op zou nemen. ‘Waar blijft Daan?’

Myrthe stapelde de borden op elkaar. ‘Wat vreemd dat Sia haar mobiel niet bij zich heeft.’

Op diezelfde maandagochtend had ik ieder moment ongesteld kunnen worden, dus zat mijn favoriete jeans veel te strak. Terwijl Paulien buiten stond te wachten, was ik naar boven

gestormd en had een andere broek aangetrokken.

‘Ik moet alwéér wachten!’ gilde ze.

Twee minuten later sprong ik op de fiets en haalde haar in. Ik voelde aan mijn kontzak. ‘Shit, mijn mobiel!’

‘Wat?’

‘Vergeten!’

Ze keek me ijzig aan. ‘We gaan niet terug!’

‘Straks krijg ik een sms!’

‘Van wie?’

‘Zep!’

‘Yeah, right!’ Ze versnelde haar tempo. ‘Heb je hem al verteld dat jij nooit je afspraken nakomt?’

Ik toverde een lach op mijn gezicht, die avond hadden Paulien en ik een belangrijke afspraak. ‘Gisteren kreeg ik een knipoog van hem.’

Ze wierp me een chagrijnige blik toe. ‘Je gedraagt je als een brugwup!’

Ik drukte een kus op mijn hand en blies die naar haar toe. ‘Als ik jou niet had.’

Ze keerde me haar rug toe en zei: ‘Dan was je er niet meer geweest.’

Zep uit de zesde stond regelmatig met zijn blauwe ogen over het schoolplein uit te staren. Hij torende boven iedereen uit. Toen Paulien voor de zoveelste keer aan mijn kop stond te zeuren, en ik om me heen keek, zag ik hem staan.

‘Waar ben je die dinsdagavond precies geweest?’ had ze me gevraagd.

Ik draaide aan de dop van mijn waterfles.

Ze tikte op mijn schouder. ‘Waarom heb je trouwens die ene ketting nooit meer om?’

Precies op dat moment streek Zep zijn donkerblonde haar naar achteren. Ik wees hem aan. ‘Kennen wij die jongen ergens van?’

‘Je ontwijkt mijn vraag.’

‘Is dat die Zep?’

Zep was mijn zoveelste alibi. En dat terwijl Paulien op het punt stond om onze vriendschap te beëindigen. Als ik haar niet snel in zou lichten, raakte ik haar voorgoed kwijt. Hoe had ik zo tegen haar kunnen liegen? Zij was de enige die recht in mijn gezicht de waarheid durfde te zeggen en ik verstopte me voor de verhalen die ik niet wilde horen. Maar die avond zou ik Paulien alles opbiechten. Al was er iemand die me dat uitdrukkelijk had verboden.

Toen mijn moeder om acht uur tegen mijn vader vertelde dat ik nog steeds niet thuis was gekomen, barstte ze in huilen uit.

Hij sloeg een arm om haar heen. ‘Sia loopt niet in zeven sloten tegelijk.’

‘Waarom belt ze dan niet?’ vroeg Myrthe met een stem die elk moment kon breken.

Kris hing onderuit met zijn neus in een studieboek, alsof hij ervan overtuigd was dat het gewone leven snel weer op gang zou komen. Ik was een zus die vreselijk tegen hem tekeer kon gaan – zoals de week voor mijn dood, toen mijn sportschoenen van de aardbodem leken te zijn verdwenen.

‘Weet jij toevallig waar ze zijn?’ had ik aan Kris gevraagd. Een irritant lachje gleed over zijn lippen. ‘In je tas?’

‘Grappig!’ Als een wervelwind raasde ik door het huis, haalde alles overhoop. Ik vloekte en tierde. ‘Wie heeft mijn schoenen ergens verstopt waar ik ze niet kan vinden?’

‘Iemand die erover struikelde,’ zei Myrthe met een lief stemmetje.

‘Zus is even grappig als broer.’

‘Toevallig is zus nooit haar schoenen kwijt!’

‘Weten jullie hoeveel rondjes ik extra moet lopen als ik te laat kom op de volleybaltraining?’

Kris gniffelde.

‘In de schuur?’ vroeg mijn moeder.

‘Al drie keer ondersteboven gehaald!’

‘Twee keer,’ zei Myrthe.

‘Wacht maar totdat jouw tennisracket ineens op het dak ligt,’ was mijn reactie.

Kris vluchtte naar zijn kamer.

‘Liggen ze bij jou?’ riep ik onder aan de trap.

‘Mijn kleine teen past niet eens in maatje 37!’

‘Maat 40!’ Ik rende hem achterna en duwde hem opzij.

Struikelend viel hij tegen de deur van de badkamer. ‘Doe normaal!’

Ik opende zijn kast en keek onder zijn bed.

Hij stond op de drempel. ‘Je lijkt de Gestapo wel!’

Zijn stoel schoof ik zo lomp naar achteren dat zijn kleren op de grond vielen. Daarna knalde ik de deur achter me dicht.

‘Je bent gestoord!’ had Kris geroepen.

Terwijl mijn vader in de magnetron zijn maaltijd opwarmde, somde hij andere mogelijkheden op. ‘Pianoles?’

‘Het is maandag,’ zei Myrthe.

‘Oppassen bij Van de Akker?’

Myrthe rolde met haar ogen. ‘Het is maandag!’

Mijn vader begon te eten.

Mijn moeder ging tegenover hem zitten. Met haar ellebogen steunend op tafel legde ze haar hoofd in haar handen. Haar blik was naar binnen gekeerd. Ze leek haar hersens te pijnigen en vroeg zich misschien af of ze iets over het hoofd had gezien.

Ze wierp een blik op mijn vader, die een aardappel in de jus doopte.

‘Heeft ze een geheim vriendje?’ zei hij met volle mond.

‘Niet op maandag,’ zei Myrthe.

Mijn vader grinnikte. ‘Verliefdheid doet zich voor op alle dagen.’

Met vlakke hand sloeg mijn moeder op tafel. ‘Hou op, jullie twee!’

Mijn vader keek op. ‘Het was een grapje.’

‘Myrthe en ik hebben alles al tien keer bedacht en gecontroleerd. Er moet iets ergs gebeurd zijn!’

Iedereen viel stil.

Toen ging de bel.

Gehaast liep mijn moeder naar de voordeur.

Op de stoep stond Paulien. ‘Is Sia al thuis?’

Mijn moeder beet op haar lip. Hoofdschuddend liet zij Paulien binnen.

In het midden van de kamer bleef Paulien staan. ‘Het lijkt of Sia mij en Kira als smoes heeft gebruikt.’

‘Is ze verliefd?’ vroeg Myrthe. ‘Op iemand die wij niet kennen?’

Paulien trok een ernstig gezicht. ‘De laatste tijd heeft ze het wel eens over ...’ Ze pauzeerde.

Mijn moeder keek Paulien doordringend aan.

‘Oké, ze flirt de laatste tijd met een jongen uit de zesde.’ Paulien keek op haar horloge. ‘Ik fiets wel even naar hem toe.’

‘Fijn dat je dat wilt doen,’ zei mijn vader.

Mijn moeder hield mijn mobiel omhoog. ‘Waarom bel je hem niet gewoon op?’

Paulien sloeg met haar hand tegen haar voorhoofd. ‘Sia was haar mobiel vergeten. Ze mocht hem van mij vanmorgen niet meer ophalen. Heeft iemand haar ge-sms’t?’

Mijn moeder overhandigde de telefoon.

Paulien scrolde door de telefoonlijst. Ze trok haar wenkbrauwen op bij *Dekbed* en zocht daarna verder. ‘Dacht ik al,’ zei ze. ‘Zep staat er niet in.’

Voordat Paulien naar Zep ging, fietste ze eerst bij Darko’s huis langs. Toen ze aanbelde, zag ze dat de gordijnen dicht waren. Er klonk gestommel. Even later ging de voordeur open: Darko’s vader in pyjama. Met een verwrongen gezicht staarde hij haar aan.

Ze zette een stap achteruit. ‘Is uw zoon misschien thuis?’

De man had roodomrande ogen. ‘Ik versta niet,’ zei hij met een accent.

‘Darko?’

Hoofdschuddend deed hij de deur halfdicht. ‘Darko Duitsland, auto ophalen.’

Ze knikte. ‘Dank u wel en sorry.’ Toen ze terugliep naar haar fiets, wierp ze een aarzelende blik over haar schouder. ‘Wanneer komt hij terug?’

De man haalde zijn schouders op.

Tien minuten later belde ze aan bij Zep Verbraak. Toen Zep de deur openmaakte, kruiste ze haar vingers.

Grijnzend sloeg hij zijn armen over elkaar. ‘Ken ik jou ergens van?’

Ze keek hem aan. ‘Dat klopt, van school.’

‘Ik weet het al, jouw elftal zoekt een hockeytrainer.’

‘Ik hockey niet,’ zei ze starend naar de grond. ‘Is Sia soms bij jou?’

Hij zette grote ogen op. ‘Sia?’

‘Sia Heeregrave uit de vierde.’

‘Zit zij wél op hockey?’

‘Ze is vanavond niet thuisgekomen.’ Er welden tranen op in Pauliens ogen.

‘Waarom kom je naar mij?’

‘Sia’s familie dacht dat ze bij jou kon zijn.’ Ze draaide zich half om.

‘Zit ze soms in de organisatie van het schoolfeest?’

Paulien stak haar hand op. ‘Sorry dat ik je heb lastiggevalen.’

‘Jammer dat ik niet kan helpen,’ zei hij. ‘Maar wie ben jij?’

Ze graaide in haar jaszak.

‘Zit Sia op tennis? Dan kent mijn broer haar misschien.’

Terwijl er een traan over Pauliens wang rolde, stak ze het sleuteltje in haar fietsslot.

‘Succes met zoeken.’

‘Dank je.’

Afgelopen zomer zou ik samen met Paulien elf dagen naar Kreta zijn gegaan: zon, zee en veel uitgaan stonden op ons verlanglijstje. Luiierend op Pauliens bed staken we onze neus in brochures die een blauwe zee beloofden. Maar vlak voordat we zouden gaan boeken, krabbelde ik terug. ‘Elf dagen is best lang,’ had ik gezegd.

‘Daar heb je eerder nooit een punt van gemaakt,’ zei ze.

‘Kreta is ook ver.’

‘Naar Spanje zit je zestien uur in de bus!’

‘Spanje ligt om de hoek.’

Een week later ontstond het idee voor acht dagen Spanje. Enkele klasgenoten zouden ook gaan.

‘Alsof ik zin heb om die tegen het lijf te lopen,’ zei ik.

Paulien verstijfde. ‘Wil je soms niet met mij?’

Ik maakte een biddende beweging. ‘Er is maar één persoon met wie ik het acht dagen uithoud.’

‘Dan gaan we morgen boeken!’

Maar op de stoep bij het reisbureau zei ik: ‘Mijn ouders doen moeilijk.’ Ik slaakte een tragische zucht. ‘Ze vinden me te jong.’

Paulien liet zich tegen de muur van het reisbureau omlaag

zakken. ‘Ik verheug me hier al een jaar op. Jij ook, dacht ik.’

‘Ze zijn bang dat me iets overkomt.’

‘Waar kunnen we dan nog naartoe?’

‘Zullen we naar Terschelling gaan?’

‘Klinkt als regen en natte sokken.’

Ik haakte mijn arm in de hare. ‘Naast ons staat een caravan met twee knappe Spanjaarden die iedere avond onze sokken willen drogen.’

‘Geen enkele Spanjaard gaat voor zijn lol op een Waddeneiland vakantie houden,’ zei ze, ‘tenzij hij zeehondjes gaat bestuderen.’

Onze tent had gelekt en het jeugdveldje was overboekt. Omdat we er betrouwbaar uitzagen, kregen wij een plek tussen gezinnen met jankende baby's. In de disco vroegen Terschellingse boerenknullen wat we van een nachtje hooischuur zouden vinden.

Paulien en ik kregen ruzie over het opruimen van de tent en over de smaak van de lekkerste chocoladepasta. Paulien vroeg meerdere keren wat er aan de hand was. ‘Het is niets,’ was mijn standaardantwoord geworden.

De bom barstte toen Paulien op onze laatste avond Darko's ketting in een zijvak van mijn toilettas vond. Terwijl ik me opmaakte, liep zij het kleedhokje in, het sieraad bungelend aan haar pols. ‘Bij welke jongen hoort deze versiering?’ Een spottende lach hing om haar lippen.

Woest trok ik de ketting uit haar handen. ‘Blijf af!’

‘Oei!’ Ze ving mijn blik in de spiegel.

‘Wat doe jij in mijn toiletta’s?’
‘Ik zocht een kam.’
‘Kun je ook gewoon vragen.’
‘Waarom heb je die ketting nooit om? Het bedeltje is prachtig.’
‘Gaat je niets aan.’
Ze ging dicht bij de spiegel staan en keek me doordringend aan. ‘Zijn wij nog vriendinnen?’
Zwijgend verliet ik de wasruimte.
Ze kwam me achterna. ‘Krijg ik nog antwoord?’
‘Nee.’
‘Is de afzender van die ketting geheim?’
‘Dat heb je goed begrepen.’
Ze legde een hand op mijn schouder. ‘Ga je het me ooit vertellen?’
Ik bleef staan. ‘Misschien.’

november 2001

Twee jaar eerder had Bussemakers een nieuwe jongen aan onze klas voorgesteld. De klas was in de lach geschoten toen zij haar hand op de rug van deze twee koppen grotere jongen had gelegd. Snel zette hij een stap opzij en staarde dromerig naar buiten. Hij droeg een bruin leren jack, een jeans en een wit T-shirt. Zijn handen zaten in zijn zakken, zijn duimen gekromd over de spijkerstof. Dik blond haar gleed voor zijn ogen.

Onze mentrix vertelde dat hij Darko Krezla heette en afkomstig was uit Bosnië.

Samen met zijn vader was hij vanwege de Balkanoorlog naar Nederland gevlucht. Lange tijd verbleven ze in een asielzoekerscentrum. Maar sinds kort bewoonden ze een huis in de Julianastraat.

Ik prikte in Pauliens zij. ‘Kan ie met ons meefietsen.’

Ze haalde haar schouders op. ‘Niet met mij.’

Tijdens het praatje liep Darko met grote passen naar de enige lege stoel achter in de klas en ging zitten. Uit zijn tas pakte hij een schrift, dat hij opensloeg. Hij klikte een paar keer met zijn balpen en zette een punt op het papier. Bussemakers knipperde met haar ogen en stamelde nog enkele zinnen: hij had een aantal jaren niet op school gezeten. Of wij zo vriendelijk wilden zijn om hem te helpen, zodat hij zich snel thuis zou gaan voelen.

Ik keek hem schuin over mijn schouder aan en stuitte op een norse blik. Lange blonde wimpers sierden zijn ogen. Zijn

lippen bewogen. Ik trok mijn wenkbrauwen op. Schichtig wendde hij zijn gezicht af.

Darko had een doe-maar-alsof-ik-er-niet-ben-houding. Verzonken in zijn eigen wereld leek hij anderen wél in de gaten te houden. Hij slenterde vaak als laatste de klas binnen en ging er ook als laatste weer uit. Als iemand iets aan hem vroeg, gaf hij geen antwoord of hij mompelde iets onverstaanbaars. In de pauze verschool hij zich achter de fietsenstalling, waar hij stiekem shag rookte. Of hij verschool zich achter een computerscherm in het studiecencentrum.

Tot aan de kerstvakantie wist ik niet eens of hij wel Nederlands verstond.

Iedere dag droeg hij diezelfde broek en dat witte shirt, schoon, dat wel. Aan zijn jas, die altijd over zijn schouders hing, alsof het een souvenir was uit zijn geboorteland, ontbrak de onderste knoop. Als hij zat te schrijven, gleden zijn haren voor zijn gezicht. Vaak zat hij voorovergebogen. Ik stelde me voor dat hij brieven schreef aan zijn achtergebleven Bosnische vrienden.

De eerste keer dat ik hem in de pauze aansprak, vroeg ik of hij soms een schrijver was.

Hij sloeg zijn ogen neer, zijn wimpers raakten de huid van zijn wangen.

‘Je wordt verlegen,’ zei ik.

‘Nee, ik moet je teleurstellen.’ Zijn Bosnische tongval had iets sensueels.

‘Ben je soms een dichter?’

‘Zou je dat leuk vinden?’

‘Fantastisch!’

‘Als ik al een gedicht zou schrijven, zou ik dat in mijn eigen taal doen.’

‘Iemand zou het voor ons kunnen vertalen.’

Hij draaide een shag. ‘Ons?’

‘De klas.’

Zijn gezicht betrok. ‘Ik ben niet gek.’

‘Vertaal het dan voor mij?’

Hij keek peinzend voor zich uit.

Ik had zin om hem aan te raken.

‘Nee.’ Zijn stem klonk net zo donker als zijn naam.

Ik zuchtte. ‘Jammer.’

Plotseling keek hij me aan, alsof ik hem diep had beledigd. Hij opende zijn mond, leek iets te willen zeggen. Toen klikte hij de aansteker aan, een vlam verlichtte een deel van zijn gezicht. Nadat hij zijn sigaret had aangestoken, liep hij gehaast de school binnen.

‘De gordijnen zijn weer dicht,’ fluisterde ik in de klas tegen Paulien.

‘Laat hem lekker zakken in zijn eigen duisternis.’

‘Ik wil daar ook zijn.’

Ze rolde met haar ogen.

Aangestoken door een onweerstaanbare nieuwsgierigheid naar dat ene gedicht dat ik nooit zou lezen, wierp ik een zoveelste blik over mijn schouder. Wanneer gingen die gordijnen open? Zou ik naar binnen mogen kijken?

Die enkele keer dat een leraar hem een vraag stelde, mom-

pelde Darko iets wat op een antwoord leek. Zijn stem klonk ingehouden, zoals de woorden van mijn vader bij de begrafenis van mijn opa.

De leraren deden verder geen moeite om Darko bij de les te betrekken. Na twee weken kwam hij zelfs niet meer aan de beurt. Hadden ze maar beter hun best gedaan.

Soms betrapte ik hem als hij naar mij zat te kijken. In die ene seconde dat onze blikken elkaar kruisten, knetterde het van de spanning. Zijn ogen glansden, alsof hij in een meer keek waar onze toekomstige relatie in weerspiegeld werd. Daarna wendde hij snel zijn ogen weer af.

‘Hij heeft iets,’ zei ik tegen Paulien.

‘Je kent hem amper.’

‘Ik heb het gevoel dat ik hem ooit eerder heb ontmoet.’

‘Hij kijkt niemand aan.’

‘Jou niet, mij wel.’

‘Alsof je daar blij mee moet zijn.’

De weken na de kerstvakantie probeerde ik als laatste de klas uit te gaan, maar hij bleef net zo lang zitten totdat ik opstond. Op de gang wachtte ik hem op, maar toen de leraar vroeg of ik nog van plan was om de les te volgen, bleek Darko al op zijn plaats te zitten. Zijn ogen gingen als röntgenstralen door me heen.

‘Hij is zeldzaam vreemd,’ zei ik in de fietsenkelder tegen Paulien.

‘Dat is licht uitgedrukt.’

‘Wat gaat er om in zijn hoofd?’

‘Daar komen wij nooit achter. Misschien heeft hij een zus of broer verloren.’

Ik keek haar verbijsterd aan. ‘Hoe kom je daarbij?’

Haar blik dwaalde over de fietsen. ‘Je vlucht je land toch niet uit omdat de verwarming van je huis het niet meer doet?’

Al die weken had ik gehoopt op het moment dat hij naar me zou glimlachen, zou openbreken, omdat ik de enige was die hem werkelijk wilde leren kennen. Maar achter die afwezigheid hield zich misschien een intens verdriet schuil. Wij hadden hem met z’n allen al buitengesloten. ‘Waar ligt Bosnië trouwens?’

Paulien haalde haar schouders op. ‘Héél ver weg!’

Toen ik thuiskwam, zocht ik het op. Bosnië lag net zo dichtbij als Spanje! Ik vond het een eng idee dat mensen zo dichtbij elkaar hadden afgeslacht, bommen complete dorpen hadden verwoest en dat Darko dat misschien had meegemaakt.

Ik schreef zijn naam in mijn agenda, doordat de laatste letter niet meer op de bladzijde paste, viel zijn naam van de pagina: *Dark*, donker en vol mysterie.

Zijn blik en lichaamshouding straalden pijn uit. Hij had iets weg van een egel in winterslaap. Als je hem wakker maakte, zou hij zijn stekels opzetten.

Soms ving ik een glimp op van die bijna zwarte ogen. Binnen in hem stond ook een oorlog op uitbreken.

‘Waarschijnlijk zit hij in therapie,’ zei Paulien.

‘Bestaat er een therapie om een oorlog uit je gedachten te bannen?’

‘Iets met oorlogstrauma’s. Marco Borsato doet daar ook iets mee.’

‘Maar die zingt over kindsoldaten.’

Ze hing haar tas om haar schouder. ‘War Child zorgt ervoor dat oorlogskinderen die afschuwelijke beelden uit hun kop krijgen.’

‘Welke beelden?’

‘Kijk jij nooit naar het journaal?’

‘Soms.’

‘Dan zie je mensen die elkaar doodschieten,’ zei ze. ‘Een drukke markt waar de vijand een bom laat vallen. Dat soort geintjes.’

‘Wat je geintjes noemt.’

‘We houden erover op.’

‘Nog één vraag.’

Ze kreunde.

‘Wat bedoel je met “uit je kop krijgen”?’

‘Zei ik dat?’

‘Een minuut geleden.’

Ze keek me hoofdschuddend aan. ‘Zet jij die Darko maar uit je kop!’

‘Dat bedoel ik niet.’

‘Jij denkt alleen maar aan die stille Bosniër.’

‘Hij heet Darko.’

‘En hij zegt geen stom woord!’

‘Tegen mij wel.’

‘In je dromen, ja.’

‘Maar hij komt uit Bosnië.’

‘En wij uit Nederland.’

‘Ik ben gewoon nieuwsgierig,’ zei ik.

‘Vraag het hem dan lekker zelf.’

Diezelfde avond las ik op internet dat Bosnië-Herzegovina een provincie was geweest van Joegoslavië. Er hadden verschillende volkeren in dat land gewoond, mensen geloofden in andere goden. Er was een bloedige burgeroorlog ontstaan die ‘resulteerde in etnische zuiveringen’. Meer dan honderdduizend slachtoffers waren er gevallen.

‘Pap, wat zijn etnische zuiveringen?’ vroeg ik achteroverleunend in mijn stoel.

Mijn vader zat geconcentreerd naar een voetbalwedstrijd te kijken.

Ik ging naast hem zitten en aaide over zijn grijze stekeltjes. ‘Laat je hersens eens kraken.’

Hij kermde. ‘Mijn hersens zijn uitgeput.’

‘Zijn ze soms etnisch gezuiverd?’

Hij peinsde. ‘Hoe moet ik nou uitleggen wat etnisch gezuiverd is?’ Hij wierp een blik op mijn moeder, die haar gezicht boven een tijdschrift uit stak. Ze zei: ‘Mensen die een andere afkomst hebben of een andere religie, en om die reden worden vermoord.’

‘Zoals Hitler met de joden deed?’ vroeg ik.

‘En met zigeuners, homoseksuelen en gehandicapten,’ zei mijn vader.

‘Maar dat was meer dan vijftig jaar geleden!’

Mijn moeder vulde aan: ‘Het is afschuwelijk, maar het

betekent dat je je eigen land zuivert van een bepaalde bevolkingsgroep of een religieuze minderheid.'

'Wie moest er dan in Bosnië gezuiverd worden?' vroeg ik.

'Is dit voor geschiedenis?' vroeg mijn moeder.

'Nee, zomaar.'

'Zomaar?'

'Er zit een jongen uit Bosnië in de klas.'

'Van dat gezin dat in Stravers' huis is komen wonen?' vroeg ze.

'Alleen Darko en zijn vader,' zei ik.

'Waarom vraag je het niet aan hem zelf?' vroeg mijn vader.

'Omdat hij er niets over wil zeggen.'

'Dat kan ik me voorstellen,' zei mijn vader. 'Hoe heet hij ook alweer?'

'Krezla,' zei ik. 'Darko Krezla.'

maandagavond

21.30 uur

Toen Paulien na een halfuur terugkeerde, stond mijn moeder voor het raam te wachten, alsof ik ieder moment thuis kon komen. Paulien vertelde over haar ontmoeting met Zep. Daarna pakte ze mijn mobiel en belde een paar mensen op. Niemand had mij na halfvijf nog gezien. Hoofdschuddend scrolde ze nog een keer door alle namen. Bij *Dekbed* drukte ze op het knopje en bracht de telefoon naar haar oor. Niemand beantwoordde de oproep.

Om kwart over tien belde mijn vader de politie. De dienstdoende agent begreep mijn vaders ongerustheid, maar zei dat het vaker voorkwam dat meisjes van zestien wegliepen. Als ik de volgende ochtend nog niet thuis zou zijn, kon mijn vader naar het bureau komen om aangifte te doen van vermissing. Teleurgesteld legde mijn vader de telefoon neer en greep naar zijn voorhoofd. 'Morgenochtend pas!'

Mijn moeder hief wanhopig haar handen. 'En wat doen we in de tussentijd? Wachten?'

Hij duwde zijn knokkels op het tafelblad, alsof hij zijn gedachten kracht bij wilde zetten. 'Officieel is een jongere pas vermist als hij of zij na 24 uur nog niet is thuisgekomen.' Mijn vader pauzeerde. 'Als de politie nu niet gaat zoeken, doen wij het wel.'

'Waar ga je heen?' vroeg mijn moeder.